

Otázka: Evropská unie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Iveta Janáčková

EVROPSKÁ UNIE není klasickou mezinárodní organizací, je považována za originální a svébytné těleso, které usiluje o politickou a hospodářskou spolupráci členských států, spolupráci v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a vnitřních věcí EU dnes tvoří 28 států zastupujících přes 500 milionů obyvatel.

Členské země jsou: Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Velká Británie, Irsko, Dánsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Švédsko, Finsko, Rakousko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Polsko, Česko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Kypr, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko.

Znaky EU: Evropská vlajka (12 zlatých hvězd na modrém pozadí), Evropská hymna (Óda na radost - Ludwig van Beethoven, slova napsal Schiller)

1) HISTORIE EU

Nejvýznamnějším předchůdcem je meziválečné **Panevropské hnutí**.

1952 PAŘÍŽSKÁ SMLOUVA

- smlouva zakládající Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)
- zaměření na integraci v oblasti ocelářství a těžby

- **zakládající země:** Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko

1958 ŘÍMSKÉ SMLOUVY

- souhrnný název pro dvě smlouvy:

Evropské hospodářské společenství (EHS) - snaha především o postupné vytvoření celní unie a společného trhu s volným pohybem kapitálu, zboží a pracovních sil

Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM) - snaha o kontrolu jaderného programu Německa

1967 SLUČOVACÍ SMLOUVA

- sloučila ESUO, EHS a EURATOM → jednotný název **Evropská společenství (ES)**

1987 JEDNOTNÝ EVROPSKÝ AKT (JEA)

- snaha o budování jednotného vnitřního trhu

1993 SMLOUVA O EVROPSKÉ UNII (Maastrichtská smlouva)

- podpisem vznikla **EU**

- domluva v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a vnitra

1999 AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA

- změna určitých ustanovení Smlouvy o EU

- přinesla bližší spolupráci v oblasti vnitra a justice v rámci EU

- **1985 Schengenská smlouva**

2009 LISABONSKÁ SMLOUVA

- novelizace zakládajících smluv
- navazuje na neúspěšný projekt Evropské ústavy
- na základě Lisabonské smlouvy Evropská společenství nahrazuje EVROPSKÁ UNIE
- EU získává jednotnou právní subjektivitu

ČLENSKÉ STÁTY A JEJICH PŘISTOUPENÍ

rok; členové

- **1952;** Evropské sdružení uhlí a oceli (ESUO)
 - Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko
- **1973;** Velká Británie, Irsko, Dánsko
- **1981;** Řecko
- **1986;** Španělsko, Portugalsko
- **1995;** Švédsko, Finsko, Rakousko
- **2004;** Litva, Lotyšsko, Estonsko, Polsko, Česko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Kypr
- **2007;** Rumunsko, Bulharsko
- **2013;** Chorvatsko

VSTUP ČR DO EU: Oficiální žádost o členství v EU předložil Václav Klaus roku 1996. Roku 2003 se konalo referendum, díky jehož pozitivnímu výsledku (77%) 1. května 2004 ČR oficiálně vstoupila do EU.

2) INSTITUCE EU

EVROPSKÁ RADA

- **Brusel**
- klíčový politický orgán na vrcholu systému EU, ustaven r. 1974
- na setkáních ER se prezentují národní zájmy členských států a hledá se společné stanovisko
- **hlavní funkce:** formulování národních zájmů členských států, řešení politických krizí,

rozhodování o strategických otázkách, řešení sporů jednotlivých členských států

- **složení:**

- ER je složená z hlav států nebo ministerských předsedů
- jednání předsedá stálý předseda ER (současným předsedou je Donald Tusk)

RADA EU

- **Brusel**

- zastupuje zájmy členských států EU
- **hlavní funkce a pravomoci:** pravomoci jsou především zákonodárné – schvaluje návrhy právních předpisů předkládané Evropskou komisí a schvaluje rozpočet EU, provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky
- **složení:** ministři členských států EU

- **předsednictví:**

- členské země se střídají po 6 měsících podle předem daného pořadí
- v současné době Nizozemsko
- v praxi fungují tzv. **trojky**, které tvoří aktuální předsednická země + země, které Radě EU předsedají před i po ní (Lucembursko, Nizozemsko, Slovensko)
- ČR předsedala Radě EU v lednu – červnu r. 2009

EVROPSKÁ KOMISE

- **Brusel**

- výkonný orgán EU
- **hlavní funkce:** předkládá návrhy právních předpisů, kontroluje a zajišťuje dodržování evropského práva, zastupuje EU na mezinárodní scéně, spravuje rozpočet

- **složení:**

- 28 komisařů (jedna země – jeden komisař) – funkční období 5 let
- předseda Evropské komise: Jean-Claude Juncker

- českou eurokomisařkou je Věra Jourová

EVROPSKÝ PARLAMENT

- 3 oficiální sídla: **Štrasburk, Brusel, Lucemburk**

- jednokomorový zákonodárny orgán EU, jediná instituce volená přímo občany členských států

- celkový počet europoslanců je 751 (voleni na 5 let poměrným volebním systémem), ČR má 21 europoslanců

- **hlavní pravomoci:** schvaluje legislativní návrhy Evropské komise, schválení rozpočtu, jmenuje evropského ombudsmana (v současnosti Emily O'Reilly), vyslovuje důvěru nebo nedůvěru Evropské komisi

EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR

- sídlí v Lucemburku

- cíl: řešení sporů mezi jednotlivými členskými státy, zajištění dodržování zákonů

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR

- sídlí v Lucemburku

- kontroluje a spravuje rozpočet EU

3) CÍLE EU

- dosažení jednoty evropských národů
- zajistit vyvážený a trvalý hospodářský a sociální pokrok
- vytvoření prostoru bez vnitřních hranic
- zřízení hospodářské a měnové unie
- provádění společné bezpečnostní politiky včetně politiky společné obrany
- rozvíjet úzkou spolupráci v oblasti justice a vnitra
- posílit obranu práv a zájmů občanů členských států zavedením občanství EU

Tři pilíře evropské politiky

1. **Evropské společenství** - zabývá se vytvořením jednotného vnitřního trhu - volný pohyb osob, zboží a kapitálu
2. **Společná zahraniční a bezpečnostní politika** - základem tohoto pilíře je Maastrichtská smlouva, která ustanovila, že státy posilují mezinárodní bezpečnost, zachovávají mír, upevňují demokracii
3. **Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech** - zabývá se organizovanou i neorganizovanou kriminalitou, korupcí, obchodem s lidmi, drogami nebo zbraněmi

4) EURO

- **Euro** = měna, kterou na svém území ve formě mincí a bankovek zavedlo 1. 1. 2002 dvanáct zemí EU. V současné době je Euro platidlem 18 z 27 států EU a v řadě dalších zemí mimo EU (např. Černá Hora)
- **Eurozóna** = označení pro členské státy EU užívající Euro jako domácí měnu
- **prvních 12 členů eurozóny:** Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko
- **další členové eurozóny:** Slovinsko (2007), Malta a Kypr (2008), Slovensko (2009), Estonsko (2011) a Lotyšsko (2014)

- UTVÁŘENÍ MĚNOVÉ UNIE

- 3 fáze (od r. 1990 do r. 1999)

1. (1990 - 1993) - zaveden zcela volný pohyb kapitálu v rámci EU (zrušení devizových kontrol)

- hospodářská konvergence prostřednictvím mnohostranného dohledu nad hospodářskými politikami členských států.

2. (1994-1998) - definována pravidla pro snížení národních rozpočtových deficitů

- posílení spolupráce mezi národními centrálními bankami

3. (od roku 1999) - ustavení Evropské centrální banky (1999) - uvedení mincí a bankovek Euro do oběhu ve 12 státech (1.1.2002)

- Podmínkou pro přijetí Eura je splnění tzv. **konvergenčních (maastrichtských) kritérií**
- některé státy, které stojí mimo eurozónu (používají vlastní měnu) jsou zapojeny v **Evropském mechanismu směnných kurzů** - minimálně dvouleté setrvání v tomto systému je podmínkou pro vstup země do eurozóny

5) VZTAH ČR A EU

VSTUP ČR DO EU: Oficiální žádost o členství v EU předložil Václav Klaus roku 1996. Roku 2003 se konalo referendum, díky jehož pozitivnímu výsledku (77%) 1. května 2004 ČR oficiálně vstoupila do EU.

- ČR je členem **Schengenského prostoru** od roku 2007 → zjednodušení pohybu zboží a osob
Schengenský prostor = území států, na jejichž společných hranicích nejsou vykonávány hraniční kontroly - v současné době 22 států (některé státy nejsou státy EU (Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko), z členských států EU není zapojeno Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr; částečně součástí Velká Británie a Irsko; specifické postavení Monako, San Marino, Vatikán)

- úřady ČR mohou vydávat víza platná pro celý Schengenský prostor, např. policie může pokračovat v pronásledování za hranici svého státu do státu, který je členem Schengenského prostoru

- ČR může čerpat z fondů EU - přispívá každý rok přibližně 40 miliard a z fondů EU získává okolo 120 miliard

Působení ČR v EU

Předsednictví Rada EU: leden - červen 2009

Evropský parlament: 21 poslanců

Evropská komise: českou eurokomisařkou je Věra Jourová (spravedlnost)

6) LISABONSKÁ SMLOUVA

Lisabonská smlouva je také označována také jako Reformní smlouva a navazuje na předchozí neúspěšný projekt Smlouvy o Ústavě pro Evropu. Cílem Lisabonské smlouvy bylo především reformovat instituce Evropské unie a její fungování. Byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

Základem dokumentu se stal původní text euroústavy, z něhož byly vyjmuty články, které

obsahovaly sporné body. Velká část obsahu euroústavy, jako např. právní subjektivita EU, posílení Evropského parlamentu zůstala zachována.

Celý název dokumentu zní Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropské unie.